

๑๔๑๕

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

พระราชบัญญัติ

ธรรมนูญศาลทหาร

พ.ศ. ๒๔๘๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระ
บรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญ
ศาลทหาร

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช
๒๔๗๗

(๒) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๔๗

(๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
ธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ พุทธศักราช ๒๕๔๘
และพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราช
บัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ พุทธศักราช
๒๕๔๘ พุทธศักราช ๒๕๔๘

(๔) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๕๐

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

(๕) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๔๘๖

(๖) บรรดาบทกฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ภาค ๑

ศาลทหาร

ลักษณะ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ศาลทหารทั้งหลายตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สังกัดอยู่ในกระทรวงกลาโหม

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบในงานธุรการของศาลทหารให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย แต่การ

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

พิจารณาตลอดถึงการที่จะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาบังคับคดี
นั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลทหารโดยเฉพาะ

โดยอนุมติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ให้เจ้ากรม
พระธรรมนูญวางระเบียบราชการของศาลทหารและอัยการทหาร
เพื่อให้ กิจการของศาลทหารและอัยการทหารดำเนินไปโดย
เรียบร้อย

มาตรา ๖ ศาลทหารตามพระราชบัญญัติ^๕นี้แบ่งออกเป็น
สามชั้น คือ

(๑) ศาลทหารชั้นต้น

(๒) ศาลทหารกลาง

(๓) ศาลทหารสูงสุด

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๕ ในเวลาที่มีการรบหรือการ
สงคราม หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก จะให้มีศาลอาญาศึก
ก็ได้

มาตรา ๗ ศาลทหารชั้นต้นได้แก่

(๑) ศาลจังหวัดทหาร

(๒) ศาลมณฑลทหาร

(๓) ศาลทหารกรุงเทพ

(๔) ศาลประจำหน่วยทหาร

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๘ ทุกจังหวัดทหารให้มีศาลจังหวัดทหารศาลหนึ่ง
เว้นแต่จังหวัดทหารที่ตั้งกองบัญชาการมณฑลทหาร และทุก
มณฑลทหารให้มีศาลมณฑลทหารศาลหนึ่ง เว้นแต่มณฑล
ทหารที่ตั้งศาลทหารกรุงเทพ

ศาลทหารเหล่านี้จะไปนั่งพิจารณา ณ ที่ใดภายในเขต
อำนาจได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๙ เมื่อหน่วยทหารปฏิบัติหน้าที่อยู่นอกราชอาณาจักร
หรือกำลังเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่นอกราชอาณาจักร
และมีกำลังทหารไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน จะให้ตั้งศาลประจำ
หน่วยทหารนั้นก็ได้

กำลังทหารกองทัพอากาศมีจำนวนเท่าใดจึงจะถือว่าไม่น้อย
กว่าหนึ่งกองพันนั้น ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๑๐ การแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหาร
สูงสุดและ ศาลทหารกลางให้ นำ ความกราบบังคมทูลเพื่อทรง
แต่งตั้งและถอดถอน

ส่วนการแต่งตั้งและถอดถอนตุลาการศาลทหารอื่นๆ พระ
มหากษัตริย์อาจทรงมอบพระราชอำนาจแก่ผู้บังคับบัญชาทหาร

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนตามพระราชบัญญัติ^๕ว่าด้วยการแต่งตั้งตุลาการ

มาตรา ๑๑ ให้มีตุลาการพระธรรมนูญ อัยการทหาร นายทหารพระธรรมนูญ และเจ้าศาลทหาร หรือผู้ช่วยตำแหน่งดังกล่าวแล้ว ตามจำนวนที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

คุณสมบัติ ทัศนคติ และอำนาจหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวในวรรคก่อน ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๑๒ โดยอนุวัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ให้ผู้ที่สอบความรู้ทางกฎหมายได้ปริญญาตรี หรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ฝึกหัดดำเนินคดีในศาลทหารได้ และเมื่อแจ้งให้ศาลทราบแล้ว ก็ให้ผู้นั้นดำเนินคดีได้ตั้งอัยการทหาร

ลักษณะ ๒

อำนาจศาลทหาร

มาตรา ๑๓ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาวางบทลงโทษผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายทหารหรือกฎหมายอื่นในทางอาญา ในคดีซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะกระทำความผิด และมีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใด ๆ

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
 ที่กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติไว้ในประมวล
 กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๑๔ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ

(๑) คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกับบุคคลที่มีได้
 อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำผิดด้วยกัน

(๒) คดีที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลพลเรือน

(๓) คดีที่ต้องดำเนินในศาลคดีเด็กและเยาวชน

(๔) คดีที่ศาลทหารเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร

มาตรา ๑๕ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ให้ดำเนินคดี
 ในศาลพลเรือน

เมื่อศาลพลเรือนได้ส่งรับประทับฟ้องไว้แล้ว แม้จะ
 ปรากฏตามหนังสือพิจารณาในภายหลังว่าเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาล
 ทหาร ก็ให้ศาลพลเรือนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้

ภาค ๒

ศาลทหารในเวลาปกติ

ลักษณะ ๑

เขตอำนาจศาล

มาตรา ๑๖ บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร คือ

(๑) นายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการ

(๒) นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะ
เมื่อกระทำผิดต่อคำสั่งหรือข้อบังคับตามประมวลกฎหมาย
อาญาทหาร

(๓) นายทหารประทวนและพลทหารกองประจำการหรือ
ประจำการ หรือบุคคลที่รับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วย
การรับราชการทหาร

(๔) นักเรียนนายทหารตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

(๕) ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ ซึ่งเจ้าหน้าที่
ฝ่ายทหารได้รับตัวไว้เพื่อให้เข้ารับราชการประจำอยู่ในหน่วย
ทหาร

(๖) พลเรือนที่สังกัดอยู่ในราชการทหาร เมื่อกระทำ
ผิดในหน้าที่ราชการทหาร หรือกระทำผิดอย่างอื่นเฉพาะใน

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

หรือบริเวณ อาคาร ที่ตั้งหน่วยทหาร ที่พักอื่น ที่พักแรม
เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะใด ๆ ในความควบคุมของ
เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

(๑) บุคคลซึ่งต้องขังหรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่
ฝ่ายทหารโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๔) เชลยศึกหรือชนชาติศัตรูซึ่งอยู่ในความควบคุมของ
เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

มาตรา ๑๗ ศาลทหารชั้นต้นมีเขตอำนาจ ดังนี้

(๑) ศาลจังหวัดทหารมีเขตอำนาจตามพื้นที่จังหวัดทหาร

(๒) ศาลมณฑลทหารมีเขตอำนาจตามพื้นที่มณฑลทหาร

(๓) ศาลทหารกรุงเทพมีเขตอำนาจไม่จำกัดพื้นที่ แต่
โดยปกติถ้าการกระทำผิดนั้นเกิดขึ้นในท้องถิ่นที่ศาลทหาร ก็
ให้พิจารณาพิพากษาในศาลทหารท้องถิ่นนั้น

(๔) ศาลประจำหน่วยทหารมีอำนาจเหนือบุคคลที่สังกัด
หน่วยทหารนั้นโดยไม่จำกัดพื้นที่

มาตรา ๑๘ เมื่อมีคำร้องขอของอัยการทหารหรือผู้ต้องหา
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งให้ ส่งผู้ต้องหาไป
ดำเนินคดีในศาลทหารตามท้องขอได้

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๑๕ ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาได้
ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีจำเลยมีสหหารชั้นสัญญาบัตร

คดีที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำ หรือกำหนด
อัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน
สองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ถ้าศาล
จังหวัดทหารเห็นควรยกฟ้องโจทก์ หรือเห็นควรลงโทษจำเลย
แต่ละกระทงจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ก็ให้พิพากษาได้

คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัด
ทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาล
ทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งให้
ตุลาการพระธรรมนูญหนึ่งนายไปนั่งร่วมกับตุลาการศาลจังหวัด
ทหารอีกสองนายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา ในกรณีเช่นนั้น
ให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจและหน้าที่ดังศาลมณฑลทหาร

มาตรา ๒๑ ศาลมณฑลทหารและศาลประจำหน่วยทหาร
มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่
คดีจำเลยมีสหหารชั้นนายพลหรือเทียบเท่า

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

มาตรา ๒๒ ศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจพิจารณาพิพากษา
คดีอาญาได้ทุกบทกฎหมายโดยไม่จำกัดของจำเลย

มาตรา ๒๓ ศาลทหารกลางมีอำนาจพิจารณาพิพากษา
บรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทหารชั้นต้น

มาตรา ๒๔ ศาลทหารสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษา
บรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทหารกลาง
คดีที่ศาลทหารสูงสุดได้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว
ให้เป็นอันถึงที่สุด

ลักษณะ ๒

องค์คณะตุลาการ

มาตรา ๒๕ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ตุลาการ
นายเดี่ยวนี้อำนาจ

(๑) ออกหมายเรียก ออกหมายอาญา ออกหมายสั่ง
ให้ส่งคนมาจากหรือไปยังจังหวัดอื่น

(๒) ออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาด
ข้อพิพาทแห่งคดี

ถ้าตุลาการนั้นเป็นตุลาการพระธรรมนูญ ก็ให้มีอำนาจ
ทำการไต่สวนหรือสืบพยานได้ด้วย

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๒๖ ศาลจังหวัดทหารต้องมีตุลาการสามนายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา ตุลาการต้องเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร

มาตรา ๒๗ ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลประจำหน่วยทหาร ต้องมีตุลาการสามนายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา คือ

นายทหารชั้นสัญญาบัตรสองนาย

ตุลาการพระธรรมนูญหนึ่งนาย

มาตรา ๒๘ ศาลทหารกลางต้องมีตุลาการห้านายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา คือ

นายทหารชั้นนายพลหนึ่งหรือสองนาย

นายทหารชั้นนายพัน นายนาวา หรือนายนาวาอากาศชั้นไป หนึ่งหรือสองนาย

ตุลาการพระธรรมนูญสองนาย

มาตรา ๒๙ ศาลทหารสูงสุดต้องมีตุลาการห้านายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา คือ

นายทหารชั้นนายพลสองนาย

ตุลาการพระธรรมนูญสามนาย

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

ลักษณะ ๓

การแต่งตั้งตุลาการ

มาตรา ๓๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐ ผู้มีอำนาจแต่งตั้ง
ตุลาการ คือ

(๑) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาจังหวัดทหาร เป็นผู้มีอำนาจ
แต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในพื้นที่
จังหวัดทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลจังหวัดทหาร

(๒) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชามณฑลทหาร เป็นผู้มีอำนาจ
แต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในพื้นที่
มณฑลทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลมณฑลทหาร

(๓) ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาหน่วยทหาร เป็นผู้มีอำนาจ
แต่งตั้งนายทหารชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรับราชการประจำอยู่ใน
หน่วยทหารนั้น ๆ เป็นตุลาการศาลประจำหน่วยทหาร

(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้มีอำนาจ
แต่งตั้งตุลาการศาลทหารกรุงเทพ

ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตามความในมาตรานี้ จะแต่งตั้ง
นายทหารนอกประจำการเป็นตุลาการก็ได้

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๓๑ ตูลาการพระธรรมานุญเป็นตูลาการในศาลทหาร
ได้ทุกศาลแต่ต้องมียศทหารตามชั้นศาล ดังนี้

(๑) ศาลทหารชั้นต้น ต้องเป็นนายทหารชั้นนายร้อย
นายเรือ หรือนายเรืออากาศชั้นไป

(๒) ศาลทหารกลาง ต้องเป็นนายทหารชั้นนายพัน
นายนาวา หรือนายนาวาอากาศชั้นไป

(๓) ศาลทหารสูงสุด ต้องเป็นนายทหารชั้นนายพล

มาตรา ๓๒ ตูลาการซึ่งมิใช่ตูลาการพระธรรมานุญ ต้องมี
ยศทหารสูงกว่าหรือเท่าจำเลยที่มียศทหารสูงสุด
ยศจำเลยให้ถือในขณะฟ้อง

มาตรา ๓๓ ในศาลทหารชั้นต้น ถ้าไม่มีนายทหารที่มียศ
สมควรเป็นตูลาการครบองค์คณะ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตูลาการ
ตามความในมาตรา ๓๐ จะแต่งตั้งนายทหารที่เห็นสมควรเป็น
ตูลาการก็ได้

มาตรา ๓๔ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตูลาการตามความในมาตรา
๓๐ จะแต่งตั้งตูลาการสำรองไว้ก็ได้

ตูลาการสำรองต้องเป็นผู้มีลักษณะตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการแต่งตั้งตูลาการ

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ รวบรวมฉบับพิมพ์ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

เมื่อตุลาการไม่สามารถจะนั่งพิจารณาคณะให้
ตุลาการสำรองนั่งเป็นตุลาการเพื่อให้ครบองค์คณะและให้มี
อำนาจหน้าที่ดังตุลาการ

มาตรา ๓๕ ให้ตุลาการที่มีอาวุโสสูงสุดเป็นประธานใน
การพิจารณาพิพากษา

ภาค ๓

ศาลทหารในเวลาไม่ปกติ

มาตรา ๓๖ ในเวลาไม่ปกติ คือในเวลาที่มีการรบหรือ
การสงครามหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลทหารคงมีอำนาจ
พิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้โดยปกติ แต่ถ้าผู้มีอำนาจประกาศ
ใช้กฎอัยการศึกได้ประกาศตามอำนาจในกฎหมายว่าด้วยกฎ
อัยการศึก ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา
อย่างใดอีก หรือถ้าคณะกรรมการได้สั่งตามอำนาจในกฎหมาย
ว่าด้วยกฎอัยการศึก ให้คดีอาญาใดไม่ได้รับการพิจารณาพิพากษา
ในศาลทหาร ก็ให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา
ตามประกาศหรือคำสั่งนั้นได้ด้วย

เมื่อเลิกการรบหรือเลิกสงครามหรือเลิกใช้กฎอัยการศึก
ศาลทหารยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ค้างอยู่ในศาล
หรือยังมีได้ฟ้อง

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

มาตรา ๓๗ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งบุคลากรตามความในมาตรา ๓๐ มีอำนาจแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลพลเรือนเป็นตุลาการได้ และแต่งตั้งพนักงานอัยการ จำศาลพลเรือน หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมเป็นอัยการทหารและข้าศาลทหารได้

มาตรา ๓๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยศาลทหารในเวลาปกติ มาใช้บังคับในศาลทหารในเวลาไม่ปกติโดยอนุโลม

ภาค ๔

ศาลอาญาศึก

มาตรา ๓๙ เมื่อหน่วยทหารหรือเรือรบอยู่ในยุทธบริเวณ จะตั้งศาลอาญาศึกได้

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐ ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังทหาร อยู่ในบังคับบัญชาไม่น้อยกว่าหนึ่ง กองพัน หรือเป็นผู้บังคับบัญชาในเรือรบ บัอม หรือที่มั่น ใดๆ ของทหารหรือผู้ทำการแทน เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ตุลาการศาลอาญาศึก เพื่อพิจารณาคดีอาญาที่เกิดขึ้นเฉพาะใน เขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยทหารนั้นได้

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

เมื่อทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศ กระทำการ
ร่วมกัน ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจ
แต่งตั้งตุลาการศาลอาญาศึก

มาตรา ๔๐ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลอาญาศึกมีอำนาจ
ส่งผู้ต้องหาไปยังศาลทหารแห่งอื่นให้ดำเนินการพิจารณาพิพากษา
ได้ และให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีเช่นมีอำนาจและ
หน้าที่ตั้งศาลอาญาศึก

มาตรา ๔๑ ศาลอาญาศึกต้องมีตุลาการสามนาย เป็นองค์
คณะพิจารณาพิพากษาคดีตุลาการต้องเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร

มาตรา ๔๒ ศาลอาญาศึกมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี
อาญาทั้งปวง ซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตอำนาจได้ทุกบท
กฎหมายและไม่จำกัดตัวบุคคล

มาตรา ๔๓ เมื่อเลิกการรบหรือเลิกสงครามหรือเลิกใช้กฎ
อัยการศึก ศาลอาญาศึกยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่
ค้างอยู่ในศาล แต่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลอาญาศึกมี
อำนาจโอนคดีให้ศาลทหารแห่งอื่นพิจารณาพิพากษาได้ ส่วน
คดีที่อยู่ในอำนาจศาลอาญาศึก แต่ยังมีได้ฟ้องให้นำไปฟ้อง

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

ยังศาลทหารแห่งอื่น และให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีเช่นนั้น
มีอำนาจและหน้าที่ดังศาลอาญาศึก

มาตรา ๔๔ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยศาลทหารในเวลาไม่
ปกติมาใช้บังคับในศาลอาญาศึกโดยอนุโลม

ภาค ๕

วิธีพิจารณาความอาญาทหาร

ลักษณะ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๔๕ วิธีพิจารณาความอาญาทหารให้นำกฎหมาย
กฎและข้อบังคับซึ่งออกตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ
ถ้าไม่มีกฎหมาย กฎและข้อบังคับฝ่ายทหารก็ให้นำประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าวิธี
พิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้
บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่จะใช้ได้

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

ลักษณะ ๒

การควบคุม

มาตรา ๔๖ การควบคุมผู้ต้องหา ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามความในมาตรา ๑๖ นั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้บังคับบัญชาทหารมีอำนาจสั่งควบคุมได้โดยอนุโลมตามอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งในกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร

ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยวินัยทหารมิได้ระบุผู้มีอำนาจลงทัณฑ์ซึ่งหรือผู้รับทัณฑ์ซึ่งไว้หรือให้อำนาจลงทัณฑ์ซึ่งไว้อย่างสูงไม่ถึงเก้าสิบวัน ให้นายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไปเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุมหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินเก้าสิบวัน ถ้าไม่มีนายทหารซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป หรือผู้ต้องหาอยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชา ก็ให้ผู้บังคับบัญชาทหารสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งควบคุม

การควบคุมผู้ต้องหานี้ให้ถือว่าเป็นการควบคุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

ลักษณะ ๓

การสอบสวน

มาตรา ๔๑ นายทหารพระธรรมนูญหรืออัยการทหาร มีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาทั้งปวงซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหาร แต่ห้ามเหตุอันสมควร ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้นายทหารชั้นสัญญาบัตรทำการสอบสวนก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดอำนาจของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การสอบสวนดังกล่าวในวรรคก่อนให้ถือว่าเป็นการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

เพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนให้ผู้หน้าที่ทำการสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งสิ่งใดที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้

มาตรา ๔๒ อัยการทหารมีอำนาจทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือจะสั่งให้ผู้หน้าที่สอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

ลักษณะ ๔

การฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

มาตรา ๔๕ ศาลทหารในเวลาปกติให้อัยการทหารหรือผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารมีอำนาจเป็นโจทก์

เล่ม ๑๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

ห้องคดีอาญา แต่ถ้าผู้เสียหายมิได้เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้ว ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์

ศาลทหารในเวลาไม่ปกติหรือศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามความในมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ ให้อัยการทหารเท่านั้นมีอำนาจเป็นโจทก์ ผู้เสียหายจะเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม ต้องมอบคดีให้อัยการทหารเป็นโจทก์

มาตรา ๕๐ เมื่ออัยการทหารเห็นว่าเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ให้ส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีเช่นนั้นพนักงานอัยการจะส่งสำนวนการสอบสวนกลับคืนไปยังอัยการทหารเพื่อให้ดำเนินคดีนั้นมีได้

มาตรา ๕๑ เมื่ออัยการทหารร้องขอศาลทหารมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยกักทรัพย์ ไขราคาทรัพย์ หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่รัฐบาลได้ ในกรณีที่จำเลยกระทำผิด

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๕๒ ถ้าโจทก์ร้องขอให้ยึดทรัพย์สินจำเลย ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการส่งคดีนั้นไปยังศาลพลเรือนในท้องถิ่นที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ และให้ศาลพลเรือนสั่งจัดการยึดทรัพย์สินในคดีนั้นต่อไปตามกฎหมายโดยไม่ต้องฟ้องอีกสำนวนหนึ่ง ส่วนหน้าที่อัยการทหารให้มอบให้พนักงานอัยการจัดการว่าความในศาลพลเรือนชั้นยึดทรัพย์สินต่อไปจนกว่าจะถึงที่สุด

มาตรา ๕๓ ผู้เสียหายจะร้องขอให้จำเลยคืนทรัพย์สิน ใช้อรรถาธิบาย หรือใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายในศาลทหารไม่ได้

มาตรา ๕๔ ในการพิพากษาคดีแพ่ง ศาลพลเรือนจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาของศาลทหาร

ลักษณะ ๕

การพิจารณา

มาตรา ๕๕ ศาลทหารในเวลาปกติ โจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือจำเลยจะแต่งตั้งทนายก็ได้

ทนายต้องเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ หรือทนายตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด และเมื่อทนายได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ก็ให้ว่าต่างหรือแก้ต่างได้

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

ศาลทหารในเวลาไม่ปกติหรือศาลอาญาศึกหรือศาลที่
พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามความในมาตรา ๕๐
และมาตรา ๕๓ ห้ามมิให้แต่งตั้งนาย

มาตรา ๕๖ ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี
ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลตามจำเลยว่ามีทนายหรือไม่ ถ้าไม่มี
และจำเลยต้องการก็ให้ศาลตั้งทนายให้

มาตรา ๕๗ เมื่อมีเหตุผลที่อาจเป็นการขัดขวางหรือไม่
สะดวก หรือไม่อาจดำเนินคดีในศาลทหารท้องถิ่นได้ ถ้า
โจทก์หรือจำเลยยื่นเรื่องราวต่อศาลทหารสูงสุดขอให้โอนคดี
ไปยังศาลทหารแห่งอื่น และศาลทหารสูงสุดอนุญาตตามคำ
ขออนั้น ก็ให้ส่งโอนคดีไปยังศาลตั้งที่ศาลทหารสูงสุดระบุไว้
คำสั่งของศาลทหารสูงสุดนี้ให้เป็นอันถึงที่สุด

มาตรา ๕๘ ศาลทหารมีอำนาจส่งประเด็นให้ศาลทหาร
แห่งอื่นหรือศาลพลเรือนสืบพยานให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจ
และหน้าที่ดังศาลเดิม และให้มีอำนาจส่งประเด็นไปยังศาล
อื่นอีกต่อหนึ่งได้

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

มาตรา ๕๕ การพิจารณาและสืบพยานในศาลทหาร ถ้า
จำเลยให้การรับสารภาพหรือไม่ดีใจฟัง จะไม่ทำต่อหน้า
จำเลยนั้นก็ได้

มาตรา ๖๐ ในการพิจารณาของศาลทหาร ถ้าปรากฏว่า
ข้อเท็จจริงในทางพิจารณาต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้อง
เพียงรายละเอียด เช่นเกี่ยวกับเวลาหรือสถานที่กระทำความ
ผิด หรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ กระโชก
ฉ้อโกง ยักยอก รับของโจร หรือต่างกันระหว่างการกระทำ
ผิดฐานโดยเจตนากับประมาท มิให้ถือว่าต่างกันข้อสาระ
สำคัญอันจะเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาล
ว่าการที่ฟ้องผิดไปเป็นเหตุให้จำเลยหลงข้อต่อสู้

ลักษณะ ๖

การอุทธรณ์และฎีกา

มาตรา ๖๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๓ คำ
พิพากษาของศาลทหารในเวลาปกติ โจทก์หรือจำเลยอุทธรณ์
หรือฎีกาได้ภายในสิบห้าวัน ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการตาม
ความในมาตรา ๓๐ หรือผู้มีอำนาจส่งลงโทษอุทธรณ์หรือฎีกาได้
ภายในสามสิบวัน ทั้งนี้นับแต่วันอ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟัง

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

คำพิพากษาของศาลทหารในเวลาไม่ปกติหรือศาลอาญาสัก
หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาสักตามความใน
มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓ ห้ามมิให้อุทธรณ์หรือฎีกา

มาตรา ๖๒ ในคดีที่ศาลทหารกลางพิพากษายืนตามศาล
ทหารชั้นต้นให้ยกฟ้องโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริง หรือ
พิพากษายืนให้ลงโทษ หรือแก้ไขเล็กน้อย และจำคุกจำเลย
ไม่เกินห้าปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับแต่โทษจำคุกไม่เกิน
ห้าปี หรือศาลทหารชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลย
ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
แม้ศาลทหารกลางพิพากษาแก้ไขมากที่สุดตาม ถ้าศาลทหารกลาง
ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ ห้ามมิให้ฎีกาใน
ปัญหาข้อเท็จจริง และในกรณีเช่นนี้มีให้นำบทบัญญัติมาตรา
๒๒๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ

มาตรา ๖๓ ห้ามมิให้อุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อ
กฎหมายที่มีได้ยกขึ้นมาว่ากันตั้งแต่ศาลทหารชั้นต้น เว้นแต่
จะเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับการ
ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติอันว่าด้วยการอุทธรณ์และฎีกา

ลักษณะ ๗

การบังคับตามคำพิพากษา

มาตรา ๖๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๖ มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๕ คำพิพากษาของศาลทหารเว้นแต่ศาลอาญาศึกหรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามความในมาตรา ๔๐ เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา

ศาลทหารชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งคำพิพากษาที่ให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตไปยังศาลทหารกลางในเมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษานั้น และคำพิพากษาเช่นนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด จนกว่าศาลทหารกลางจะได้พิพากษายืน

ส่วนคำพิพากษาของศาลอาญาศึก หรือศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลอาญาศึกตามความในมาตรา ๔๐ ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษจัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้ทีเดียว

มาตรา ๖๕ ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ คือ

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๘๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๔๘๘

(๑) นายทหารผู้บังคับบัญชาจำเลยซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป หรือมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองพันขึ้นไปที่อยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชาตำแหน่งชั้นผู้บัญชาการกองพลขึ้นไป เป็นผู้อำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ

(๒) ผู้อำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารชั้นต้นเป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษในกรณีที่จำเลยอยู่ต่างท้องถิ่นกับผู้บังคับบัญชาหรือไม่อยู่ใต้บังคับบัญชาของทหาร

(๓) ผู้อำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลประจำหน่วยทหารหรือศาลอาญาศึกเป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามคำพิพากษาของศาลนั้น ๆ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๖ บรรดาคดีที่ศาลฎีกาได้รับไว้พิจารณาพิพากษา ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้จนกว่าคดีนั้น ๆ จะถึงที่สุด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๘๒ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

หมายเหตุ— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยธรรมเนียมศาลทหารที่ใช้อยู่ ได้ตราขึ้นไว้กว่า ๒๐ ปีแล้ว และได้แก้ไขเพิ่มเติมตลอดมาจนถึง ๕ ฉบับ ไม่สะดวกแก่การใช้และไม่เหมาะสมกับความต้องการของทางราชการทหาร ที่ต้องการให้การพิจารณาพิพากษาคดีทหารเสร็จเด็ดขาดไปโดยรวดเร็ว เพราะกิจการทหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก จึงเป็นการสมควรที่จะปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธรรมเนียมศาลทหารเสียใหม่ เพื่อให้สะดวกแก่การใช้และเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีทหารเสร็จเด็ดขาดไปโดยรวดเร็ว สืบตามความต้องการของทางราชการทหาร